

АМАНДМАНИ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА

АМАНДМАН I

У Предлогу закона о избору народних посланика, у члану 69. став 4. се мења и гласи:

„Носилац листе мора бити кандидат за посланика на тој изборној листи.“

Образложење

Предложени амандман има за циљ јачање начела одговорности политичких представника према бирачима и усмерен је на смањивање могућност довођења бирача у заблуду у вези са садржином изборне листе за коју гласају. Из тог разлога, предлаже се измена одредбе Предлога закона тако да се уведе обавеза да носилац листе на изборима мора бити и кандидат на листи за чијег носиоца је одређен.

АМАНДМАН II

У Предлогу закона о избору народних посланика, у члану 148. став 2. се мења и гласи:

„Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети захтев за поништавање гласања на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа, ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање и у другим случајевима када је у поступку спровођења гласања на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка дошло до повреде одредаба овог закона.“

Образложење

Одредбом члана 148. став 2. Предлога закона, бирач је суштински онемогућен да заштити своје изборно право тиме што је ограничено право бирача да захтев изборној комисији поднесе искључиво онда када га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање, а не и у случајевима када има сазнања да је његово изборно право повређено другом радњом или актом бирачког одбора или изборне комисије.

Предложеним амандманом омогућава се бирачу да на бирачком месту на коме је уписан у бирачки списак захтев за поништавање гласања поднесе у сваком случају када је на том бирачком месту приметно неправилност која може утицати на регуларност избора, а не искључиво случајевима када је спречен да гласа или није могао да гласа уз поштовање начела слободе и тајности гласања.

АМАНДМАНИ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЛОКАЛНИМ ИЗБОРИМА

АМАНДМАН I

У Предлогу закона о локалним изборима, у члану 39. став 1. се мења и гласи:

„Носилац листе мора бити кандидат за одборника на тој изборној листи.“

Став 2. брише се.

Образложење

Предложени амандман има за циљ јачање начела одговорности политичких представника према бирачима и усмерен је на смањивање могућност довођења бирача у заблуду у вези са садржином изборне листе за коју гласају. Из тог разлога, предлаже се измена одредбе Предлога закона тако да се уведе обавеза да носилац листе на изборима мора бити и кандидат на листи за чијег носиоца је одређен. Будући да право да буде биран за одборника има само онај пунолетни, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право, утврђивањем обавезе да носилац листе истовремено буде и кандидат на изборној листи за чијег носиоца је одређен истовремено се утврђује и обавеза да се за носиоца одреди лице које има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој се спроводе избори, због чега је овим амандманом предложено и брисање одредбе члана 39. став 2. Предлога закона о локалним изборима.

АМАНДМАН II

У Предлогу закона о локалним изборима, у члану 57. став 2. се мења и гласи:

„Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети приговор на гласање на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа, ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање и у другим случајевима када је у поступку спровођења гласања на бирачком месту дошло до повреде одредаба овог закона.“

Образложење

Одредбом члана 57. став 2. Предлога закона, бирач је суштински онемогућен да заштити своје изборно право тиме што је ограничено право бирача да приговор изборној комисији поднесе искључиво онда када га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање, а не и у случајевима када има сазнања да је његово изборно право повређено другом радњом или актом бирачког одбора или изборне комисије.

Предложеним амандманом омогућава се бирачу да приговор поднесе за неправилности које је уочио на оном бирачком месту на коме је уписан у бирачки списак у сваком случају, а не само у случајевима када је он лично спречен да гласа или није могао да гласа уз поштовање начела слободе и тајности гласања.

АМАНДМАН НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗБОРУ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

У Предлогу закона о избору председника Републике, у члану 17. став 4. се мења и гласи:

„Редослед кандидата на листи кандидата за избор председника Републике утврђује се жребом, у присуству представника предлагача кандидата.“

Образложење

Одредбом члана 17. став 4. Предлога закона Влада је предложила да се редослед кандидата на листи кандидата за избор председника Републике утврђује по редоследу којим су проглашене њихове кандидатуре. На овај начин, изразита предност била би дата кандидатима чији предлагачи на располагању имају више ресурса и додатно би се продубила неравноправност између кандидата. Додатно, утврђивање редоследа кандидата на листи према редоследу проглашења кандидатуре, потенцијално своди кампању на утркивање кандидата да у најкраћем року прикупе потписе подршке и кандидатуру предају Републичкој изборној комисији, уместо да период након расписивања избора посвете промоцији сопствених програма и комуникацији са бирачима.

Предложеним амандманом предвиђено је да се редослед кандидата на листи кандидата одређује жребом, уместо по редоследу којим су проглашене њихове кандидатуре, управо како би се спречило неоправдано додатно повећавање шанси оних кандидата иза којих стоје предлагачи који располажу већим ресурсима.

АМАНДМАН НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ФИНАНСИРАЊУ ПОЛИТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

У члану 23. Предлога закона о финансирању политичких активности став 2. мења се и гласи:

“За спровођење активности у оквиру изборне кампање, политичким субјектима је забрањено да користе средства буџета Републике Србије, буџета аутономне покрајине и буџета јединице локалне самоуправе, којима кандидати на изборима и изборним листама, као јавни функционери, државни службеници, службеници у аутономној покрајини и јединици локалне самоуправе, запослени у јавним службама које је основала Република Србија, аутономна покрајина, општина, град или градска општина, запослени у јавним предузећима и привредним друштвима основаним за обављање делатности у областима у којима се оснивају јавне службе или непосредно изабрана лица, располажу за потребе обављања својих службених дужности.”

Образложење

Предложеном изменом члана 23. став 2. Предлога закона о финансирању политичких активности забрана злоупотребе јавних ресурса од стране политичких субјеката проширује се и на јавне ресурсе, односно средства којима приликом обављања својих службених дужности располажу запослени у јавним службама које је основала Република Србија, аутономна покрајина, општина, град или градска општина (нпр. лекари), као и запослени у јавним предузећима и привредним друштвима, основаним за обављање делатности у областима у којима се оснивају јавне службе (нпр. запослени у ЈП ЕПС). У пракси се показало да често политички субјекти користе јавна средства којима кандидати на изборима и изборним листама (лекари, запослени у јавним предузећима и сл.) располажу за потребе обављања својих службених дужности. Будући да ова лица нису таксативно побројана у члану 23. став 2. Закона о финансирању политичких активности, не постоји законски основ да Агенција за спречавање корупције у тим случајевима процесуира политичке субјекте, иако се ради о злоупотреби јавних ресурса.

Имајући наведено у виду, предлажемо да се ова одредба измени на наведени начин.

АМАНДМАН НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ КОРУПЦИЈЕ

У Предлогу закона о измени Закона о спречавању корупције, члан 1. се мења и гласи:

„Члан 1

У члану 50. после става 5. додају се нови ст. 6. и 7. који гласе:

„Јавни функционер не може током изборне кампање да организује, спроводи нити да учествује у активностима које промовишу планове и резултате рада органа јавне власти односно имају за повод започињање изградње, реконструкцију или пуштање у употребу објеката чија је изградња финансирана средствима из буџета или јавних фондова, или од стране других правних лица која оснива или финансира у целини, односно у претежном делу орган јавне власти, под чиме се посебно подразумевају инфраструктурни објекти као што су путеви, водоводи, далеководи, канализације и објекти спортске, образовне или друге друштвене намене.

Под органом јавне власти у смислу става 6. овог члана сматрају се органи Републике Србије, органи аутономне покрајине, органи локалне самоуправе или организације којој је поверено вршење јавних овлашћења.“

Досадашњи ст. 6. и 7. постају ст. 8. и 9.

Досадашњи став 6. који постаје став 8. мења се и гласи:

„Одредба става 4. овог члана не односи се на народне посланике, посланике у скупштини аутономне покрајине и одборнике у скупштини јединице локалне самоуправе.“

У досадашњем ставу 7. који постаје став 9. после броја: „5“ тачка се замењује запетом и додаје се број: „6.“

Образложење

Предложеним амандманом унапређује се Предлог закона о измени Закона о спречавању корупције који је предложила Влада, а који не садржи одредбу која би утицала на то да се правни оквир усклади са међународним препорукама и стандардима који се односе на успостављање јасне границе између страначке и државничке активности током изборне кампање.

Наиме, након посматрања избора за председника Републике Србије 2017. године, Мисија ОЕБС/КДИЉП у Коначном извештају о процени спровођења избора навела је: „Појачане активности државних званичника у оквиру бројних друштвених пројеката, поготово у завршници кампање, пред саме изборе, поставиле су питање њихове неутралности и допринеле нејасном разграничењу између државних дужности и активности унутар кампање, што је у супротности с одређењима ОЕБС-а и примерима најбоље међународне праксе. Последња два дана пред изборе, одржано је бар 20 јавних догађаја на којима су учествовали министри и државни секретари поводом отварања путева, школа, домова за старије и немоћне и нових предузећа. Девет ових догађаја се одвијало на први дан изборне тишине.“

У складу са утврђеним стањем, Мисија је формулисала једну од својих приоритетних препорука: „Да би се учесницима избора обезбедиле једнаке могућности у такмичењу, потребно је строго поделити активности које су државничке и оне које су страначке и придржавати се те поделе.“

Сличне налазе ОЕБС/КДИЉП бележи и током посматрања избора 2020. године:

“Током целокупног трајања кампање, председник и неки државни званичници користили су свој положај за истицање остварења владајуће странке везано за отварање инфраструктурних пројеката или испоруку болничке опреме. (...) Нејасно разграничење између кампање владајуће странке у којој је господин Вучића био централна фигура и медијског извештавања о председнику и активностима Владе, укључујући решавање кризе узроковане COVID19, довело је у питање став 5.4 ОЕБС-овог Документа из Копенхагена из 1990. године (који прописује да ће државе учеснице пазити на „јасно разграничење између државе и политичких странака; то се посебно односи на странке, које се неће спајати са државом“). “

Заједничким упутствима ОЕБС/КДИЉП-а и Венецијанске комисије о превенцији и мерама против злоупотребе јавних ресурса током изборног процеса успостављен је стандард да је „у правном оквиру потребно предвидети ефективне механизме који забрањују званичницима да неоправдано искоришћавају функције организовањем јавних догађаја за потребе изборне кампање, укључујући добротворне догађаје или догађаје који подржавају или дискредитују било коју политичку партију или кандидата.”

Предложеним амандманом било би забрањено учешће јавних функционера на догађајима чије се организовање финансира јавним средствима, а на којима функционер, по правилу, у позитивном светлу представља свој и рад политичке опције која га је поставила на функцију.

Циљ предложеног амандмана је да допринесе обезбеђивању једнаких услова за све учеснике у кампањи на тај начин што ће се функционерима, у периоду који непосредно претходи изборном дану, онемогућити да користе своје функције како би бирачима представили резултате свог рада.